

Tyrkia: Militærakademiene

- Militærakademiene og deres status
- Gülen-bevegelsen og militærakademiene
- Reaksjoner fra myndighetene mot kadettene etter kuppforsøket i 2016

Militærakademier og høyskoler

Det tyrkiske militæret, Türk Silahlı Kuvvetleri, var lenge regnet for å være en høyborg for landets sekulære, og den institusjonen i landet som mer enn noen andre holdt arven fra landsfaderen Kemal Atatürk i hevd. TSK har hatt stor prestisje i betydelige deler av befolkningen, og en karriere i forsvaret ble sett på som meget attraktivt.

Frem til en reform i 2019 måtte alle tyrkiske menn gjøre førstegangstjeneste, som varte i 12 måneder. Etter reformen er førstegangstjenesten redusert til 6 måneder, men dersom den vernepliktige betaler TRY 31 000 (NOK 14 800), må han bare gjennomgå en obligatorisk grunntrening på 1 måned (HDN 2019).

Tyrkia hadde i 2016 fire militære høyskoler; Maltepe, Kuleli, flyvåpenets skole Işıklar, samt marinens på øya Heybeliada. Disse skolene tilbød en fireårig utdanning, og etter å ha gjennomført denne kunne kadettene enten søke seg videre til militærakademier eller alminnelige universiteter (Özsoy 2016).

Gülen-bevegelsen og militærakademiene

Gülen-bevegelsen var frem til 2013–14 nært alliert med det styrende AK-partiet, og hadde i mange år prioritert å få sine medlemmer og sympatisører inn i forskjellige deler av statsapparatet. Det militære var ikke regnet for å være en av de sektorene hvor bevegelsen stod sterkest, men tyrkiske myndigheter har i ettertid hevdet at nettopp de militære høyskolene ble brukt for å øke bevegelsens innflytelse. Dette skal blant annet ha skjedd ved at kandidater fra bevegelsen jukset ved opptaksprøvene (Özçelik 2016).

I etterkant av kuppforsøket i juli 2016 ble de militære høyskolene stengt, og kadettene ble overført til andre statlige skoler. Myndighetene begrunnet dette med

at Gülen-bevegelsen hadde innfiltrert disse høyskolene, og at det ikke var mulig å skille gülenister fra andre kadetter ved skolene (Kırıkçıoğlu 2016).

Alle kadettene ble overført til ikke-militære, alminnelige statlige høyskoler da de militære høyskolene ble stengt. Det er en utbredt oppfatning at høyskolene var fullstendig dominert av Gülen-bevegelsen, og kadettene ble sett på med stor mistenksomhet. Da værende forsvarsminister Fikri Işık uttalte at 95 % av studentene som blir utdannet ved militære høyskoler var tilknyttet bevegelsen (Işık 2016). En kilde med inngående kjennskap til det tyrkiske militæret har uttalt til Landinfo at med mindre den enkelte kadett kan vise til en klar nasjonalistisk familiebakgrunn («a strong nationalist pedigree»), vil det hefte et sterkt stigma ved kadetten. Dette gjelder også for mindreårige, som blir sett på som hjernevasket av bevegelsen (tyrkisk ekspert 2019).

En enhet basert ved skolen i Kuleli er anklaget for å ha vært aktive i kuppforsøket, og åtte personer ble drept og opp mot to hundre såret i sammenstøt mellom enheten og sivile og politi som demonstrerte mot kuppforsøket (Gall 2019).

Reaksjoner fra myndighetene mot kadettene etter kuppforsøket i 2016

I umiddelbar forkant av og under kuppforsøket ble kadetter fra både høyskolene og akademiene mobilisert av sine overordnede. Begrunnelsene for mobiliseringen har variert; noen steder fikk kadettene opplyst at de skulle delta på en øvelse, mens andre steder fikk de beskjed om at de skulle delta på en overraskelsesfest. Mindreårige skal ha blitt utstyrt med kamuflasjeuniform og uladde våpen, og gitt beskjed om å holde vakt utenfor skolen (AP 2016). Landinfo har ikke funnet noen opplysninger som kan indikere at kadettene var klar over at de i virkeligheten deltok i et kuppforsøk.

Flere hundre kadetter, både fra høyskolene og akademiene, har blitt dømt til lange fengselsstraffer for deltagelse i kuppforsøket. To menneskerettsorganisasjoner Landinfo møtte i Tyrkia høsten 2019 bekreftet at en håndfull kadetter fra høyskolene, som var mindreårige under kuppforsøket, blir straffeforfulgt. Dette kommer i tillegg til alle kadettene fra militærakademiene som også er fengslet og siktet, flere hundre i tallet. 355 kadetter er dømt til livstid i fengsel (AFP-JIJ 2020).

Snart fire år etter kuppforsøket, arresteres fortsatt militært personell og anklages for tilknytning til Gülen-bevegelsen (Reuters 2020). Det er ingen tegn til at disse arrestasjonene avtar eller stopper opp, snarere tvert imot. I august 2020 ble 42 tidligere kadetter ved Det tyrkiske militærakademiet i Ankara etterlyst, etter at de ble navngitt av 'tidligere medlemmer av gruppen' i avhør (Daily Sabah 2020).

Et annet problem i mange av sakene som kom i etterkant av kuppforsøket i 2016, er myndighetenes bruk av hemmelige vitner. Dette gjelder ikke spesielt for saker knyttet til militærakademiene, men bruken av slike vitner er utbredt, spesielt i

saker som har å gjøre med nasjonal sikkerhet (U.S. Department of State 2020, s. 16).

Vilkårligheten når det gjelder hvem som blir straffeforfulgt, i disse og andre saker, er et problem en menneskerettighetsorganisasjon har påpekt for Landinfo (møte med menneskerettighetsorganisasjon b, 2019). Få familier til dømte ønsker å stå frem offentlig, men i en relativt høyprofilert sak, har moren til en kadett som ble dømt til livsvarig fengsel offentlig gått ut og protestert mot at sønnen ble dømt, mens hans øverste overordnede verken ble straffeforfulgt eller har vitnet i andre saker (Evin 2020).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

AFP-JIJI, dvs. Agence France-Presse-JIJI (2020, 18. februar). Turkish mother fights to free cadet son from life sentence. *The Japan Times*. Tilgjengelig fra <https://www.japantimes.co.jp/news/2020/02/18/world/turkish-mother-son-life-sentence/#.Xrzrc2gzY2w> [lastet ned 14. mai 2020]

AP, dvs. Associated Press (2016, 22. juli). Cadets arrested in Turkey coup thought they were headed to 'surprise party', relatives say. *Chicago Tribune*. Tilgjengelig fra <https://www.chicagotribune.com/nation-world/ct-turkey-military-coup-cadets-20160722-story.html> [lastet ned 12. mai 2020]

Daily Sabah (2020, 24. august). 57 arrested in operations against FETÖ across Turkey. *Daily Sabah*. Tilgjengelig fra <https://www.dailysabah.com/turkey/investigations/57-arrested-in-operations-against-feto-across-turkey> [lastet ned 3. november 2020]

- Evin, M. (2020, 15. januar). Why are cadets jailed for life when their commanders go free? *Duvar English*. Tilgjengelig fra <https://www.duvarenglish.com/columns/2020/01/15/why-are-cadets-jailed-for-life-when-their-commanders-go-free/> [lastet ned 3. november 2020]
- Gall, Carlotta (2019, 12. februar). Turkey's mass trials deepen wounds left by attempted coup. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2019/02/12/world/asia/turkey-mass-trials-coup.html> [lastet ned 13. mai 2020]
- HDN, dvs. Hürriyet Daily News (2019, 25. juni). New military service law approved. *HDN*. Tilgjengelig fra <https://www.hurriyetaidailynews.com/turkish-parliament-ratifies-new-military-service-law-144475> [lastet ned 15. mai 2020]
- Işık, Fatih Şemsettin (2016, 5. august). FETÖ's systematic cheating, bullying leaves no choice but to close military schools. *Daily Sabah*. Tilgjengelig fra <https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2016/08/05/fetos-systematic-cheating-bullying-leaves-no-choice-but-to-close-military-schools> [lastet ned 13. mai 2020]
- Kırıkçıoğlu, Mustafa (2016, 28. juli). Military schools to be closed as part of anti-FETÖ fight within military. *Daily Sabah*. Tilgjengelig fra <https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2016/07/28/military-schools-to-be-closed-as-part-of-anti-feto-fight-within-military> [lastet ned 12. mai 2020]
- Reuters (2020, 18. februar). Turkey ramps up Gulen crackdown with nearly 700 arrests. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-turkey-security-gulen/turkey-ramps-up-gulen-crackdown-with-nearly-700-arrests-idUSKBN20C0ES> [lastet ned 15. mai 2020]
- U.S. Department of State (2020, 12. mars). *Turkey 2019 human rights report*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://tr.usembassy.gov/wp-content/uploads/sites/91/TURKEY-2019-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf> [lastet ned 3. november 2020]
- Özçelik, Necdet (2016, 23. august). How did FETO infiltrate the Turkish armed forces? *The New Turkey*. Tilgjengelig fra <https://thenewturkey.org/how-did-feto-terrorists-infiltrate-the-turkish-armed-forces> [lastet ned 15. mai 2020]
- Özsoy, Ferdi Farhat (2016, 15. august). Which countries still provide a military education at the high school level? *FerdiFarhatÖzsoy* (blogg). Tilgjengelig fra <https://ferdiozsoy.com/which-countries-still-provided-a-military-education-at-the-high-school-level-37aae897671> [lastet ned 14. mai 2020]

Muntlige kilder

Tyrkisk ekspert på militære forhold, møte i Istanbul høsten 2019.

Menneskerettighetsorganisasjon a, møte i Istanbul høsten 2019.

Menneskerettighetsorganisasjon b, møte i Ankara høsten 2019.

© Landinfo 2020

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.